

ویژه فرهنگ و معارف رضوی

| سال دوم | ویژه نامه ۳۷۱ |

۲

موعظه / آیت الله مظاهری

آثار یأس از استجابت دعا

با همکاری معاونت امور بین الملل سازمان علمی و فرهنگی آستان قدس رضوی انجام شد

تشریف هیئتی از آستان مقدس حضرت عباس علیه السلام به حرم مطهر رضوی

۴

مدیر مرکز هنرهای نمایشی حوزه هنری:

در تئاتر «بچه‌های مسجد» نگاه ما بومی‌سازی است

۲

حجت‌الاسلام مهدی کریمی تبیین کرد

«سقط جنین» از منظر اخلاق، عدالت و الهیات

۳

عتبات

همزمان با سالروز شهادت جوادالائمه(ع)

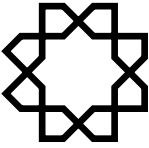
موکب خادمان رضوی در کاظمین برپا می‌شود

جمعی از خدام بارگاه منور رضوی به منظور برپایی موکب خدمت‌رسانی به زائران حرم کاظمین در ایام شهادت امام جواد(ع) به عتبات عالیات اعزام شدند. به گزارش آستان‌نیوز، رئیس اداره همکاری‌های بین‌الملل سازمان علمی و فرهنگی آستان قدس رضوی با اعلام این خبر گفت: با همکاری معاونت اماکن متبرکه حرم مطهر رضوی، جمعی از خادمین کفشدار حرم مطهر رضوی به صورت خودجوش و با هماهنگی معاونت امور بین‌الملل سازمان علمی و فرهنگی آستان قدس رضوی برای برپایی موکب خدمت‌رسانی به زائران در ایام شهادت امام جواد(ع) و دیدار با مسئولان اعصاب مقدس به عراق اعزام شدند. محمدحسن محمره ابراز کرد: این گروه از خدام شنبه ۴ تیر ماه به عتبات عالیات سفر کردند و در نجف اشرف با مسئولان آستان مقدس حضرت علی(ع) و مسئولان عتبه عسکریه دیدار و گفت‌وگو کردند و سپس برای زیارت به مسجد کوفه و مسجد سهله مشرف شدند. این گروه از خدام همچنین طی روزهای آینده با همراه داشتن پرچم گنبد مطهر امام رضا(ع) بر سر مزار شهید ابومهدی المهندس حضور خواهند یافت و با مسئولان حرم کاظمین دیدار و گفت‌وگو خواهند کرد. وی دلایل این سفر را تعامل، توسعه و تقویت همکاری‌های بین آستان مقدس رضوی و اعتبار مقدس به منظور ارائه خدمات بیشتر به زائران در کشور عراق اعلام کرد.

نیمکت زندگی

انسانم آرزوست

هما سعادتمند در حرم که می‌ایستی تنها سقف سبز پرآینه و کاشی نیست که آهوی دل را در دشت‌های بهشت می‌دواند، زیر پا هم بهشتی از ارادت فرش شده و به هر قدقامتی که بنده می‌بندد، چشم نظر دارد.

قرن‌هاست دستانی به حکم مسلمانی سجاده‌های ترمه و مخمل را به امید یک سلام و دعا نذر کرده‌اند تا گوشه‌ای از کار عبادت مؤمنی را در هنگامه زیارت بگیرند و زائر از هر چه باید داشته باشد، بهترین را نصیب ببرد.

■ نخستین وقف‌ها

در کتاب «حدودالعالم» که در سال ۳۷۲ هجری قمری تألیف شده، در توصیف جهرم آمده است: «جهرم شهری است خرم و از وی زیلو و مصلاى نماز نیکو خیزد».

مقدسی، سیاح و جغرافیدان سده چهارم هم در شرح سفرش به بخارا می‌گوید: «در بخارا جامه‌های نرم و انواع سجاده‌ها، بساط و جامه‌های گسترده‌ی فندقی و منبرهای زرد، جگری و کمربند اسبان که در زندان‌ها بافته می‌شود، بسیار است».

در مشهد نیز سجاده‌بافی و متبرک کردن سجاده‌ها در زیارت حرم برای سوغات و هدیه بردن از گذشته تا به امروز باب بوده، اما بیشترین اطلاعات موجود درباره سجاده‌ها متعلق به عصر صفویان و برآمده از دل اسناد این دوران است. در واقع سجاده‌ها از جمله دستباف‌هایی هستند که از اوایل ظهور اسلام به‌منظور استفاده در مراسم مذهبی مسلمانان در اندازه‌های کوچک طراحی و بافته می‌شده و در دوره‌ای نیز مزین به طرح محراب و طاق شده‌اند. همین است که اسناد بسیاری از تقدیمی و وقفی بودن سجاده‌ها در حرم مطهر رضوی حکایت دارد که اغلب آنان مزین به طرح محراب هستند؛ طرحی که در گذشته رایج بوده اما در دوران معاصر دیگر یافت نمی‌شود.

■ خاص‌ترین سجاده‌ها

هم اکنون در موزه حرم مطهر، چند سجاده قدیمی وجود دارد که باارزش‌ترین آن‌ها سجاده مرواریددوزی شده‌ای متعلق به قرن چهاردهم هجری قمری است. این سجاده که از جنس ماهوت قرمز

نگاهی به تاریخ نذر مُهر و سجاده برای آستان مقدس امام هشتم(ع)

قرن‌هاست سر بر خاک کوی تو داریم

سنگ‌های سبز و قرمز و ابریشمدوزی استفاده شده است. حاشیه و لچک‌های محراب با نقش سرو و متن آن هم با تصویر گیاه پر شده است.

نقش این سجاده محرابی، هزارگل است و در قسمت پایین محراب آن، یک گلدان بزرگ نقش خورده است. دو بوته گل زنبق و چهار بوته نرگس نیز در طرفین و گل‌هایی که از ترنج آن به هر طرف بافته شده است، چشم هر بیننده را به پنجره باغ‌های ایرانی باز می‌کند. این سجاده با توجه به حجیم و کروی بودن مرواریدهای دوخته شده روی آن گویا بیشتر جنبه تزئینی داشته است. قدیمی‌ترین این سجاده‌ها اما متعلق به عصر صفوی است که سجاده مخمل گلابتون‌دوزی قرمز یکی از آن‌هاست. تاریخ بافت این سجاده مشخص نیست، اما شکل گره و نقش‌های آن، این احتمال را ایجاد کرده است که یادگار دوره صفوی باشد.

سجاده معرق قلاب‌دوزی نیز نمونه‌ای از آثار سوزن‌دوزی دوره قاجار است و در سال۱۲۱۸ هجری قمری به دست «حسین‌آقاسی» لندره‌دوز اصفهانی دوخته شده است. جنس پارچه از ماهوت خارجی و نخ‌های رودوز ابریشم است و در آن، رنگ‌های طبیعی قرمز، آبی لاجوردی، سبز یشمی و سبز مغز پسته‌ای

در مشهد نیز سجاده‌بافی و متبرک کردن سجاده‌ها در زیارت حرم برای سوغات و هدیه بردن از گذشته تا به امروز باب بوده، اما بیشترین اطلاعات موجود درباره سجاده‌ها متعلق به عصر صفویان و برآمده از دل اسناد این دوران است.

استفاده شده است.

در این سجاده، یک سجاف و هفت حاشیه، محراب را در میان گرفته است. دو حاشیه آن که با نقش پیچک و گل معرق و قلاب‌دوزی شده، با چهار حاشیه ساده محصور شده است.

سواى این سجاده‌ها چند سجاده دیگر هم هستند که مهم‌ترین آن‌ها «سجاده مخمل گلابتون‌دوزی مشکى» و «سجاده ماهوت ابریشمدوزى» است که همه دارای ارزش میراثی هستند.

■ سرمه طلایی

سجاده مخمل تزئینی با طرح حاشیه‌دار محرابی و تشعیر، از جنس مخمل ابریشمی با آستر کتان و به رنگ قرمز تیره، سومین سجاده نفیس این مجموعه است. در دوخت این سجاده از سرمه طلایی،

با اینکه بالاخره با وساطت و آشنابازی، بیمار خاصمان روی تخت دارد دارویش را می‌گیرد اما غم غربت بیچاره‌مان کرده... نشست‌ایم توی ماشین و به انبوه آدم‌ها و اتومبیل‌ها نگاه می‌کنیم و احساس غریبی مفرط داریم. نوبت بعدی تزریق دارو و بیماران بی‌پارتی فرمان را مشغول کرده. فرقی نمی‌کند کجا باشیم، توی استان خودمان یا توی کلانشهر، توی هر دویشان حس ابن‌سبیل‌ها می‌آید سراغت وقتی می‌بینی مسئولان رسیدگی‌شان کافی نیست و مشکلات بخش درمان زیاد است

و این وسط کسانی دیوانه پول‌اند و دارند از آب گل‌آلود ماهی می‌گیرند. می‌بینی کسانی هستند که زندگی و مرگ آدم‌ها برایشان یکی است. وقتی می‌فهمی احتکار دارو، شغل است... و همه جا لامروت و بی‌معرفت تعدادشان کم نیست.

سنجاق

پیامبر اکرم(ص) می‌فرمایند: مسلمان کسی است که مسلمانان از دست و زبان او در سلامت باشند.

نگاهی به روزگار مجاوران حرم مطهر رضوی در دوران استبداد صغیر

مشهد پس از «یوم التوب»!

۴

ساعتی پای صحبت صدیقه احمدی

طراح و گرافیست و عرض ارادت‌ش به

ساحت امام هشتم(ع) با هنر کاغذی

امام رضا علیه السلام قلب ایران است

«از هر کجای ایران به اشتیاق مشهد/ پرواز می‌کند دل به آسمان گنبد» این بیت شعر در کنار طرحی که صدیقه احمدی با عنوان «به اشتیاق مشهد» و در واکنش به اهانت فیلم عنکبوت مقدس به ساحت امام هشتم (ع) کار کرده، روایت حال دل همه ایرانی‌هایی بود که دلشان بیش از پیش برای زیارت پرکشیده بود.

خودش می‌گوید از جسارتی که

به ساحت امام رضا (ع) شده،

رنجیده بود و دوست داشت پای کار، بی‌قرار بودن همه ایرانی‌ها

برای امام رضا (ع) را نشان دهد ...

طرح از صدیقه احمدی

منبر مجازی

به خدا قرض بدهید!

حجت‌الاسلام فرحزاد یکی از سنت‌هایی که واقعاً در اسلام خیلی زیبا و خیلی گره‌گشاست، سنت قرض‌الحسنه است. معمولاً هم در آیه و روایات قرض حسنه گفته می‌شود... قرض غیرحسنه همان رباست، نزول است، منت گذاشتن طرف است، اذیت کردن است، وام می‌دهد پدرش را درمی‌آورد، آبرویش را می‌برد. قرض حسنه و قرض نیکو، قرضی است که هم در قرض دادن و هم قرض گرفتن نیکویی و خوبی باشد. خدای متعال در مقابل ربا و نزول که جنگ با خداست، سنت قرض‌الحسنه را خیلی سفارش کرده است... امیرالمؤمنین(ع) در نهج‌البلاغه فرمودند مسکین و نیازمند که سوی شما می‌آید این رسول خداست، فرستاده خداست... اگر چیزی به او می‌دهید در واقع به دست خدا می‌دهید و اگر رد می‌کنید در واقع خدا را رد کرده‌اید. یعنی طرف حساب شما خداست. در قرض خدا را ببینید، در گره‌گشایی هم خدا را ببینید. شخص را نبینید. لذا همواره می‌گوید به خدا قرض می‌دهید در صورتی که خدا خودش مالک همه چیز است اما می‌گوید اگر به خدا قرض حسنه بدهید حتماً گناهانتان را پاک می‌کنم. ما فکر می‌کنیم پاک کردن گناه فقط به این است که شب احیا قرآن بر سر بگذاریم ۱۰ مرتبه بگوییم: «الهی القفو». آن هم هست، توبه، استغفار. ولی ما ده‌ها وسیله پاک‌کننده گناهان داریم که مثلاً گره‌گشایی از کار بندگان خدا بسیار در آمرزش گناهان تأثیر دارد. یکی از آن‌ها قرض‌الحسنه است... قرض‌الحسنه خیلی می‌تواند گره‌گشایی کند به خصوص کسانی که نیاز دارند، یا قرضشان برای کسب و کار سرمایه می‌شود.

با این قرض‌الحسنه آدم بیکار شغل‌دار می‌شود، آدم بی زن زن‌دار می‌شود، آدمی که

بچه ندارد بچه‌دار می‌شود و ...

صدقه هم خیلی خوب است اما یک حالتی دارد که طرف احساس کوچکی می‌کند، احساس منت‌پذیری می‌کند ولی قرض‌الحسنه این گونه نیست. یعنی احساس ذلت و کوچکی ندارد، به خاطر همین بیشتر سفارش شده چون عزت طرف هم محفوظ است. کسانی که با قرآن سروکار دارند. ما همواره قرآن ختم می‌کنیم. کاش یک آیه، همین آیه قرض را عمل می‌کردیم... بعضی‌ها هم هستند به قول ما خیلی لوتی‌وار هستند. وقت معین نمی‌کنند، می‌گویند برو به امان خدا هر وقت داشتی بده. حتی طولانی هم شده است می‌گویند عیب ندارد. می‌دانند که طرف ندارد... می‌فرماید اگر کسی این گونه صدقه دهد مثل این است که اموالش را به صدقه و زکات داده است.